

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaguje
Biuro Związku.

Redakcyja i Administracyja
Lwów, ulica Mochnackiego l. 4.

Prenumerata
roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia
70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Dwudziestopięciolecie powiatowej kasy oszczędności w Krakowie. — Składnice kas oszczędności. — Ustawa o ubezpieczeniu pensyjnym urzędników prywatnych. — Notatki. — Ruch wkładek. — Bilanse.

Dwudziestopięciolecie powiatowej Kasy oszczędności w Krakowie.

Na posiedzeniu Wydziału powiatowej kasy oszczędności w Krakowie, odbytem w dniu 16. kwietnia 1907 przedłożyła dyrekcya zamknięcie rachunków za rok 1906 t. j. za dwudziesty piąty rok istnienia tejże kasy, wraz ze sprawozdaniem, które w krótkości kresli historię powstania i rozwoju tej instytucji. Sprawozdanie to, zawierające wiele ciekawych szczegółów, częściowo nieznanych, częściowo może zapomnianych przytaczamy celem zaznajomienia z niemi naszych czytelników, którzy nie będą mieli sposobności przeczytać tego sprawozdania w ogłoszonym przez kasę zamknięciu rachunków:

Brzmi ono:

Niniejsze sprawozdanie roczne jest z rzędu 25-tym, a tem samem zamyka okres ćwierćwiekowej działalności Kasy. W związku z tem nasuwają się mimowoli ważniejsze, związane z historią instytucji momenta, które przypomnieć należy.

Z inicjatywy zasłużonego byłego prezesa Rady powiatowej p. Alfreda Milieskiego, właściciela dóbr Piekary i Excel. Stanisława Madeyskiego, ówczesnego rejenta w Liszkach, założono jeszcze w 1876 r. grono obywateli, dbających o ekonomiczny rozwój powiatu — a między nimi i obecny prezes Wydziału Kasy pan Jan Skirliński — „Związek zaliczkowy w Liszkach“, zarejestrowany pod dniem 12. stycznia 1877 r., jako stowarzyszenie z ograniczoną poręką a to: „celem przyjęcia z pomocą tanim kredytem rolnictwu i rękodzielom, oraz celem wyrugowania między włościanami rozwielenności w lichwy“.

Pierwszą dyrekcję tej młodej instytucji stanowi pp. Alfred Milieski, Jan Skirliński i ks. Wawrzyniec Oprządek, proboszcz w Liszkach.

Rozszerzająca się działalność na cały powiat krakowski spowodowała przeniesienie Związku do Krakowa w 1879 r. pod zmienioną firmą: „Związek kredytowy przy Radzie powiatowej krakowskiej“.

Ponieważ jednak okazała się potrzeba szerszego rozwinięcia instytucji, zwłaszcza wobec likwidacji Banku włościańskiego we Lwowie, przeto Rada

powiatowa krakowska na posiedzeniu z dnia 25 lutego 1881 roku uchwaliła przemianę „Związku“ na Powiatową Kasę oszczędności“ za poręką całego powiatu. Uchwałę tę zatwierdził Wydział krajowy reskryptem z 12. lipca 1881 do L. 30.520. Po zatwierdzeniu statutów rozporządzeniem ek. Namieśtnictwa z dnia 13.1.1882 r. do L. 70.698 rozpoczęła Powiatowa Kasa oszczędności w Krakowie urzędowanie z dniem 1. lipca 1882 r. w domu Rady powiatowej przy ul. Gołębiej pod L. 3. Do składu pierwszej dyrekcji weszli pp. Sobiesław Gawroński, Feliks Rostworowski i Jan Skirliński, który odtąd bez przerwy bierze udział w zarządzie instytucji.

Również prawie od początku czynnym jest Dr. Franciszek Paszkowski, żywo zajmujący się każdą ważniejszą w instytucji sprawą, a któremu skutkiem tego Kasa w znacznej mierze swój rozwój zawdzięcza

Pierwsze sprawozdanie nowej instytucji za czas od założenia do 31 grudnia 1882 oku wykazuje stan wkładek 163 588 kor. 32 hal., pożyczek hipotecznych 80.944 kor. zabezpieczonych na gospodarstwach włościańskich o łącznym obszarze 874 morgów, w przecięciu zatem wypadło na 1 morg z budynkami obciążenie kwotą 93 kor. 50 hal. — co jak sprawozdanie zaznacza — w zupełności odpowiada stosunkom przeciętnej wartości ziemi w powiecie krakowskim, stan pożyczek wekslowych wynosił 51.294 kor.

Od wkładek płaciła Kasa 5%, od pożyczek pobierano 7%. Zaraz w następnym roku 1883 w lutym objęła kasa zastępstwo na Kraków i powiat krakowski, właśnie nowo powstałego Banku krajowego, zastępując Bank do 31. grudnia 1894 roku, t. j. do czasu otwarcia Filii Banku krajowego w Krakowie.

O ruchliwości ówczesnego zarządu świadczy inicjatywa do założenia w tymże roku 1883 przy Radzie powiatowej krakowskiej „Towarzystwa ochrony mniejszej własności ziemskiej“, celem zapobieżenia wywłaszczeniu ze względu na liczne wówczas licytacje.

Rok 1884 zaznaczył się zawiązaniem funduszu rezerwowego, wykazanego z końcem 1882 r. na kwotę K. 3 940 94 h. w czem mieściła się kwota 1.798 kor. 80 h., pozostała z likwidacji byłego „Związku kredytowego“.

W interesie dłużników i Kasy zawarto w 1888 roku umowę z Towarzystwem wzajemnych ubezpie-

czeń w Krakowie, mocą której obowiązani byli dłużnicy do ubezpieczania budynków w temże Towarzystwie. W myśl tej umowy od 21 kwietnia 1888 r. do końca 1888 r. ubezpieczonych zostało 840 dłużników na kwotę 549.700 kor.

Do zasług Kasy wobec ludności włościańskiej powiatu, zaliczyć należy, iż ułatwiła jej skonwertowanie rujnujących pożyczek Banku włościańskiego. Mianowicie na wiadomość o likwidacji tego Banku, Wydział powiatowy za pośrednictwem Zwierzchności gminnych zebrał ze wszystkich gmin powiatu krakowskiego, dokładne wiadomości o stanie dłużników tegoż Banku i odstąpił je dyrekcji Kasy do skonwertowania wszystkich tych pożyczek, które bez widocznego niebezpieczeństwa było można skonwertować.

Wobec forsownego rozwoju Kasy, należało myśleć o tworzeniu odpowiednich funduszów rezerwowych i z tego powodu, jakoteż ze względu na kateryczne postanowienia statutu zyski tylko w małej części mogły być obracane na cele dobroczynne i to dopiero od 1889 r. począwszy. Suma datków na ten cel do końca 1906 r. wynosi 108.020 kor.

Z powyższych powodów wzrasta też powoli fundusz emerytalny dla urzędników i funkcyjaryuszy Kasy, zasilany z zysków dopiero od 1892 r.

Ważnym w rozwoju Kasy momentem było wystawienie własnego gmachu w 1897 r. pod kierownictwem i wedle planów architekta pana Tadeusza Stryjańskiego.

Przeprowadzenie biur Kasy z lokalu zajmowanego przy ul. św. Marka l. 5 nastąpiło w grudniu 1898 r. przy równoczesnem rozszerzeniu organizacji biurowej.

Wkładki oszczędności od początku istnienia Kasy wykazują stały normalny wzrost. Od r. 1900 objawia się znaczniejsze zwiększenie z przyrostem wkładek przeszło o milion koron rocznie. Ostatni rok wykazał niebywały dotąd wzrost wkładek nad zwroty 3,487.924 kor. 94 h., wskutek czego stan wkładek z dniem 31 grudnia 1906 r. wynosił 22,283.225 kor. 57 hal.

Od założenia Kasy do 31 grudnia 1906 r.

włożyło	184.838	stron	.	130,450.930	K.	20	h.
podjęło	181.086	"	.	114,690.931	"	84	"

W tej ostatniej cyfrze mieszczą się i podjęte odsetki od wkładek.

Zarząd trzymał się zasady, aby co do oprocentowania wkładek nie zachodziły częste zmiany. To też z 5% pierwotnie oprocentowania wkładek niższa stopa procentowa na $4\frac{1}{2}\%$ utrzymywała się długi szereg lat aż do roku 1902, w którym to czasie wprowadzona 4% stopa oprocentowania dotąd się utrzymuje.

W czasie istnienia Kasy do końca 1906 roku udzielono:

Na dobra tab.	202	poż. na	5.327.800	K.	—	h.
" real. miejs.	1.275	"	15.731.221	"	25	"
" włośc.	7.613	"	6.991.917	"	58	"
Razem	9.090	"	28,050.938	"	73	"

W miarę zwiększających się obrotów dążył Zarząd do udogodnienia warunków kredytowych redukując pierwotną 7% stopę procentową od pożyczek stopniowo na $6\frac{1}{2}\%$ do 6% do i $5\frac{1}{2}\%$. W 1903 roku niżono stopę procentową od pożyczek na 5%; a od 20.000 kor. począwszy na $4\frac{3}{4}\%$.

Ze szczególniejszą wdzięcznością podnieść należy życzliwą opiekę i gorące zainteresowanie się prezesów Wydziału sprawami Kasy, jak niemniej członków Wydziału, biorących żywy udział w rozwoju Kasy.

Wspomnieć należy również i o dyrektorze s. p. Julianie Bereźnickim, który pracą swą i ruchliwością przyczynił się do rozwoju Kasy, w szczególności przez zajęcie się budową własnego gmachu.

W rządzie 46 galicyjskich Kas oszcz. powstała powiatowa Kasa oszczędności w Krakowie, jako 18 z rzędu, co do rozwoju swego zajmuje obecnie miejsce trzecie. mianowicie: po Gal. Kasie oszczędności we Lwowie powstałej w 1844 r. i po Kasie oszczędności miasta Krakowa, założonej w 1866 roku, jako „powiatowa“ Kasa jest największą w kraju.

Składnice kas oszczędności.

Przeznaczeniem kas oszczędności jest w myśl §. 1 regulatywu z r. 1844. dać mniej zamożnym klasom ludności sposobność do bezpiecznego przechowania, oprocentowania i stopniowego zwiększania się drobnych oszczędności. Tę samą myśl nieco nawet rozszerzoną, bo nie ograniczającą kasę oszczędności tylko na sfery mniej zamożnej klasy ludności wypowiada także w §. 1. statut wzorowy i dodaje, że kasa ma nie tylko dać sposobność do złożenia zaoszczędzonego grosza, ale także sposobność do podjęcia go w miarę potrzeby bez trudności i straty czasu.

W kierunku ułatwienia ludności złożenia, zaoszczędzenia zebranego grosza, nasze kasy z małymi wyjątkami dotąd bardzo mało zrobiły. Kasy oszczędności zwłaszcza miejskie (gminne) w przeważnej ilości wypadków mają swe biura, czy gmachy zazwyczaj w centrach ruchu handlowego, kupieckiego, w pobliżu różnych władz, urzędów, banków i instytucyj kredytowych itd. Jest to ostatecznie całkiem naturalne, bo każdy lokuje się tam, gdzie spodziewa się, że mu interes najlepiej pójdzie i gdzie wygodnie i dla siebie i dla publiczności, z którą się styka, będzie się mógł urządzić. I nie dziw przeto, że i kasy oszczędności, kierując się tym zmysłem kupieckim i obierając sobie siedziby urzędowania w centrum lub niedaleko centrum miasta, zapomniały na chwilę o tem, że w środku miasta zazwyczaj mieszkają albo ludzie zamożniejsi, albo ci, których stosunki i interesa zmusiły do obrania sobie siedziby wśródku miasta. Dla tych ostatecznie zrobienie paru kroków do budynku kasy oszczędności czy to dla złożenia, czy dla podjęcia pewnej kwoty nie sprawia żadnej trudności i nie jest połączone ze zbyt wielką stratą czasu. Zresztą nawet, jeśli interesent w środku miasta, niedaleko budynku kasy mieszkający widzi, że w kasie jest zbyt wiele ludzi, w takim razie przyjdzie później, i sprawę załatwi. Inaczej ma się rzecz z tą mniej zamożną klasą ludności której także kasy oszczędności powinny ile możności ułatwić zbieranie, składanie oszczędności i podjęcie ich w miarę potrzeby bez trudności i straty czasu.

W dzisiejszych czasach miasta nasze stale i nader intensywnie się rozwijają i rozszerzają. To co jeszcze wczoraj było przedmieściem i to nawet oddalonym, to dziś staje się dzielnicą miasta, rogatki miejskie przesuwają się z każdym niemal dniem jakby automatycznie, bo miasto się rozszerza, zagarnia przedmieścia; okoliczne wioski, siola, folwarki obejmują rolę przedmieść, by za lat parę stać się znowu dzielnicami miasta. I na tych właśnie odleglejszych dzielnicach zamieszkują i te uboższe warstwy ludności, i ci, którym stosunki nie pozwalają mieszkać w centrum miasta, choć

muszą mieć z niem codziennie styczność i ci wreszcie, którzy z dala od ruchu i zgiełku miastowego urządzili sobie przyjemny pobyt we własnych domach i willach.

Dla tych jednak wszystkich złożenie swych oszczędności w kasie oszczędności połączone jest z utrudnością i ze stratą czasu. Na tych właśnie czy przedmieściach czy bardziej oddalonych dzielnicach mieszkają przeważnie ludzie pracy, dla których dewiza „czas to pieniądz“ nie jest wcale czczym frazesem. Dla nich każda godzina od pracy zabrana przynosi stratę i ci choćby chcieli, grosz złożony, zaoszczędzony złożyć w kasie oszczędności uczynić tego nie mogą dla tej prostej przyczyny, że zanieśenie go do kasy, oddalonej dość znacznie połączone jest ze stratą czasu, nie licząc tego, że i w samej kasie nieraz długo muszą czekać na swą kolej załatwienia. A gdy się zważy, że niejednokrotnie zwłaszcza w kasach większych, o silniejszym ruchu wkładek lub zwrotów, przyjdzie stracić, licząc z drogą do kasy i napowrót, dwie lub trzy godziny, zabrane pracy, za którą się pobiera zapłatę, więc i nie dziw, że korzyść ze złożenia pieniędzy tj. z procentu ani w części nie wynagrodzi straty z ubytku zarobku i redukuje się tylko do korzyści z powodu bezpiecznego przechowania. A tę samą korzyść da dobry kufer, do bra skrzynia i dobry zamek.

Wprawdzie w ostatnich czasach w kierunku ułatwienia oszczędzenia zrobiono krok naprzód przez wprowadzenie puszek oszczędności, czyli tzw. domowych kas oszczędności. Jednakże i przyniesienie puszek otwarcie jej, wpisanie zawartości do książeczki, zabierają wiele czasu i to zazwyczaj tym, którzy tego czasu wiele nie mają. Tym wszystkim niedogodnościom łatwoby mogły zapobiedz składnice, urządzone na ruchliwszych przedmieściach, w dzielnicach fabrycznych itp. Prawda, że urządzenie takiej składnicy byłoby połączone dla kasy z pewnymi kosztami, może nawet z pewną ofiarą pieniężną, lecz ofiary te mogłyby się z jednej strony opłacić przez ściągnięcie do kas znacznej ilości wkładek od warstw, którym przez tego rodzaju udogodnienie znakomicie ułatwiłoby się zaoszczędzenie tego grosza, który czasem nawet niesiony do kasy — rozplynie się po drodze niejednokrotnie na wódkę, loteryę i inne niepotrzebne wydatki.

Urządzenie składnicy mogłoby być bardzo pojedyncze: jakiś mały lokal, dwa biurka, czy stoły parę krzeseł, jedna mała kasa. Personal składnicy składałby się mógł z dwu funkcjonaryuszów do likwidowania i przyjmowania wkładek i z jednego woźnego. Po skończonem urzędowaniu które musiałoby się wcześniej kończyć jak urzędowanie w zakładzie centralnym, należałoby dziennik wkładek, przekazki i gotówkę odnieść do zakładu centralnego celem zakontowania w księgach i przyjęcia do kasy głównej.

Składnice mogłyby nawet skutecznie wypłaty mniejsze, do pewnej ograniczonej kwoty np. kor. 50 lub 100. W tych wypadkach należałoby atoli zachować pewne ostrożności, by nie skutecznie wypłaty na książeczkę zgubioną, skradzioną itp. W tym celu składnice miałyby u siebie z zakładu głównego codziennie uzupełniany wykaz książeczek zakwestyonowanych, następnie przed każdą wypłatą składnica mogłaby się telefonicznie porozumieć z zakładem głównym, czy przeciw wypłacie żądanej nie zachodzą jakie przeszkody. Książeczki, na które składnica czyni wypłaty winnyby pozostać w składnicy do drugiego dnia. Po

ukończeniu manipulacji w składnicy, książeczkę należy odesłać do zakładu głównego celem zalikwidowania skutecznionej wypłaty w książeczce i księdze zakładu i tę książeczkę na drugi dzień mogłaby strona w składnicy odebrać.

Byłoby bardzo pożądanem, by któraś z kas oszczędności w jednym z większych miast zrobiła próbę w tym kierunku i ogłosiła rezultaty. Że inowacya taka przez publiczność, a zwłaszcza przez mniej zamożną ludność, bardzo sympatycznie byłaby przyjęta o tem wątpić nie można a z pewnością i urzędnicy w składnicy zajęci na brak czynności nie będą mieli powodu się uskarżać.

Myśl ta zresztą nie jest nową i w kasach niemieckich od dawna została w czyn wprowadzoną i to z dobrymi rezultatami. Powodzenie i znaczny ruch we wkładkach pocztowej kasy oszczędności, ma ona do zawdzięczenia tej okoliczności, że każdy urząd pocztowy jest składnicą, przyjmującą wkładki.

USTAWA

z dnia 1. stycznia 1907 o ubezpieczeniu pensyjnym urzędników zostających w służbie prywatnej i niektórych urzędników zostających w służbie publicznej.

§ 53.

Z reguły ma być ustanowiony w każdym kraju jeden oddział krajowy zakładu pensyjnego z siedzibą w odnośnej stolicy kraju.

W miarę potrzeby może minister spraw wewnętrznych po zasięgnięciu opinii odnośnych Wydziałów krajowych zarządzić urządzenie w jednym kraju także dwóch lub więcej oddziałów krajowych albo jednego oddziału krajowego dla dwóch lub więcej krajów.

Podobnie mogą być dzielone okręgi istniejących oddziałów krajowych po przesłuchaniu ich opinii, a dla każdego oddzielnego okręgu może być ustanowiony własny oddział krajowy, albo też istniejące oddziały mogą być połączone.

Siedzibę oddziału krajowego oznacza każdorazowo minister spraw wewnętrznych na podstawie zdania, wyrażonego przez odnośny Wydział krajowy.

§ 54.

Do oddziału krajowego zakładu pensyjnego przynależą zatrudnieni w jego okręgu ubezpieczeni i ich służbodawcy.

W razie wątpliwości uważa się siedzibę przedsiębiorstwa jako miejsce zatrudnienia.

Służbodawcy, którzy posiadają przedsiębiorstwa w obrębie kilku oddziałów krajowych, przynależą do każdego z dotyczących oddziałów.

§ 55.

Oddziały krajowe mają załatwiać wszelkie czynności ze swymi członkami.

W szczególności należy do ich zakresu działania:

1. przyjmowanie zgłoszeń, dotyczących obowiązku ubezpieczenia i kontrola nad obowiązkiem ubezpieczenia i jego zgłoszeniem;
2. wprowadzenie ewidencji obowiązanych do ubezpieczenia w katastrze ubezpieczeń;
3. przypisywanie i pobieranie premii;
4. przyjmowanie zgłoszeń ubezpieczonych do rent i przykazywanie ich komisji rent (§. 60);

5. prowadzenie ewidencji emerytów, wdów i sierót w katastrze rent i kontrola nad pobierającymi renty;

6. zastanowienie wypłaty rent, jakoteż odjęcie rent i zapomóg w drodze postępowania, przeprowadzonego przez komisję rent (§. 60);

Nadto przysługuje oddziałom krajowym prawo stawiania wniosków o sposobie lokacyi kapitałów (§. 47, u. 1., §. 88 u. 3.).

§. 56.

Czynności oddziału krajowego załatwia jego wydział i zebranie główne.

Dla ułatwienia biegu czynności mogą być ustanowione zastępstwa miejscowe.

§. 57.

Wydział oddziału krajowego ma się składać z przewodniczącego i 10 członków, przynależnych po połowie do grupy służbodawców i ubezpieczonych.

§. 58.

Przewodniczącego oddziału mianuje minister spraw wewnętrznych po zasięgnięciu opinii Wydziału krajowego, względnie Wydziałów krajowych na przeciąg lat pięciu.

Musi on być austriackim obywatelem państwa i posiadać znajomość prawa oraz, ile możności mieszkać w miejscu siedziby, w każdym atoli razie w obrębie oddziału krajowego i nie może być członkiem zakładu pensyjnego.

§. 59.

Zastępcę przewodniczącego wybiera Wydział ze swego łona

Członkowie Wydziału mają być wybierani przez Zebranie główne z pośród członków zakładu pensyjnego (§. 54), przynależnych do oddziału krajowego.

Członkowie wydziału muszą być austriackimi obywatelami państwa.

Najmniej dwie piąte części członków, wybranych z pojedynczych grup, musi mieszkać w miejscu siedziby oddziału lub bezpośrednio jego pobliżu.

Postanowienia §§. 46, ustęp 3 i 4 i 48 mają mieć odpowiednie zastosowanie.

§. 60.

W celu powzięcia uchwał o należnych wedle postanowień tej ustawy rentach i dodatkach na wychowanie ustanowić się ma z łona Wydziału Komisya rent. Składa się ona z przewodniczącego Wydziału, względnie jego zastępcy, jako przewodniczącego i dwóch członków, z których po jednym wybierają obie grupy Wydziału (służbodawcy i urzędnicy). Przy głosowaniu komisji rent głosuje i przewodniczący. Jeżeli nie przyjdzie do skutku jednogłośnie uchwała Komisji na przyznanie lub odmówienie prawa do renty lub o jej wymiarze, wreszcie o odjęciu renty, to rozstrzyga Zarząd zakładu pensyjnego.

§. 61.

Urzędnicy płatni mają złożyć przysięgę i podlegają władzy dyscyplinarnej przewodniczącego

Mianowanie i oddalenie urzędnika kierującego i jego zastępcy skutecznia zakład pensyjny po porozumieniu się z Wydziałem oddziału krajowego.

§. 62.

Zebranie główne, które musi być zwołane przynajmniej raz przez czas trwania okręgu wybor-

czego, składać się ma z delegatów. Delegaci i ewentualnie ich zastępcy muszą być członkami zakładu pensyjnego.

Wybór ich skutecznia się pisemnie oddzielnie wedle grup (służbodawców i urzędników) z pośród własnowolnych członków.

Ilość Delegatów, względnie zastępców zależy od ilości przynależnych członków, a to tak, że na każde tysiąc członków przypada dwóch delegatów względnie zastępców. Ułamki poniżej tysiąca pozostaną nieuwzględnione.

Ilość jednak delegatów, mających się wybrać wynosi najmniej trzydzieści, najwięcej sto.

Jeżeli w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy liczba obowiązanych do ubezpieczenia w okręgu przysługującego oddziału krajowego wynosi najmniej 10.000, należy ciała wyborcze członków utworzyć wedle zawodów. Także bez wspomnianego założenia dopuszczalne jest tworzenie takich ciał wyborczych. W tych wszystkich wypadkach ma porządek czynności określić ciała wyborcze i ilość przypadających na poszczególne ciała wyborcze mandatów w stosunku do liczby członków obowiązanych do ubezpieczenia.

Postanowienia §. 50, ustęp 3 i 5 mają być odpowiednio zastosowane.

§. 63.

Zebraniu głównemu zastrzega się w każdym razie:

1. wybór członków Wydziału (§ 59);
2. wybór członków sądu polubownego i ich zastępców (§. 76);
3. uchwalanie porządku czynności (§. 52 ustęp 2) z zastrzeżeniem przyjęcia go przez zarząd zakładu pensyjnego i zatwierdzenia państwowego;
4. ustanawianie wszelkich wynagrodzeń dla delegatów (§. 62);

Postanowienia §. 51, ustęp 2 i 3, mają być odpowiednio zastosowane.

XI

Spełnienie w inny sposób obowiązku ubezpieczenia.

§. 64.

Obowiązkowi ubezpieczenia czyni się zadość także przez ubezpieczenie w zakładzie zastępczym (§. 65) i przez ugody zastępcze (§. 66).

Obowiązani do ubezpieczenia urzędnicy jedno go pracodawcy mogą być ubezpieczeni tylko w jednym i tym samym zakładzie zastępczym, jeżeli nie są ubezpieczeni w zakładzie pensyjnym. Wówczas tylko jest możliwym ubezpieczenie obowiązanych do ubezpieczenia urzędników jednego pracodawcy w rozmaitych zakładach zastępczych, za zezwoleniem ministra spraw wewnętrznych, jeżeli ono jest usprawiedliwionem urządzeniem odnośnych zakładów zastępczych lub zajęciem urzędników. Postanowienia zawarte w wyrażonej w tym ustępie reguły nie mają również zastosowania do ubezpieczeń zawartych przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

§. 65.

Jako zakłady zastępcze uznać należy zakłady pensyjne, kasy pensyjne itp., następnie zaś istniejące rejestrowane kasy zapomogowo pod następującymi warunkami:

1. Zabezpieczenie prawa ubezpieczonych i pozostałych po nich rodzinach do przyszłych świadczeń muszą być w przecięciu co najmniej równe świadczeniom ustawowym (§§. 6 do 19 i 25 do 27).

2. Składki obowiązanych do ubezpieczenia członków mogą przewyższać z jednej strony ustanowiony dla nich w § 33 wymiar, z drugiej strony część premii opłaconej przez służbodawcę, o ile świadczenia są wyższe niż świadczenia tej ustawy;

3. Na wypadek przejścia obowiązanych do ubezpieczenia członka do zakładu pensyjnego albo innego zakładu zastępczego, musi być temu zakładowi przekazana kwota, równająca się rezerwie premiowej, jakaby się dla tej osoby miała była zbierać w wypadku jej ubezpieczenia w zakładzie pensyjnym.

4. Każdego piątego roku, a mianowicie najpierw w r. 1910, musi być przedsięwzięte techniczne zbadanie funduszu (bilans asekuracyjno-techniczny), w wypadku stwierdzenia niedoboru, do koniecznego w myśl ubezpieczenia pokrycia przepisanych w tej ustawie świadczeń, mają być użyte potrzebne ku temu środki sanacyjne.

5. Spory o prawa do statutowych świadczeń i ich wysokość ma rozstrzygać Sąd polubowny, do którego siedziba zakładu zastępczego należy lub sąd zwyczajny. (§. 76).

6. Zakład podlega państwowemu nadzorowi.

7. Przyjęcie statutów, każda ich zmiana, rozwiązanie zakładu, oraz sposoby i warunki rozwiązania wymagają zatwierdzenia Władzy państwa.

8. Jeżeli zakład nie liczy najmniej 100 członków, to musi on posiadać dostateczne rezerwy bezpieczeństwa, których wysokość ma być od czasu do czasu oceniona sposobem asekuracyjno-technicznym, albo też dać on musi inne zapewnienia

Postanowienia ustawy z d. 16. lipca 1892 Dz. p. p. N, 202, odnoszące się do rejestrowanych kas zapomogowych, które stoją na przeszkodzie wypełnieniu wymienionych warunków, nie będą miały zastosowania do tych członków kasy zapomogowej, dla których ona spełnia czynności zakładu zastępczego.

Notatki.

Międzynarodowy kongres buchalteryczny w Lyonie. Izba syndycka buchalterów lyońskich organizuje w dniach od 26 do 31 sierpnia r. b. międzynarodowy kongres buchalteryczny pod protektoratem rządu francuskiego oraz zamieszkałych w Lyonie konsulów obcych mocarstw.

Obrady kongresu odbywać się będą w trzech sekcjach:

a) Buchalterya, b) Prawo handlowe, c) Nauczanie buchalteryi.

Przedmiotem kongresu są wszelkie kwestye odnoszące się do nauki buchalteryi jakoteż do strony technicznej rachunkowości.

Referaty i dyskusya dopuszczalne są tylko w jednym z języków dyplomatycznych. Po ukończeniu kongresu wszystkim uczestnikom kongresu rozesłane zostanie sprawozdanie z obrad. Komitet czyni starania o uzyskanie dla uczestników kongresu zniżek na liniach kolejowych i taniach a wygodnych kwater.

Zgłoszenia o bezpłatną kartę uczestnictwa adresować należy do dnia 20 lipca r. b.: M. Hyppolyte Conry, „président de la Chambre Syndicale des Comptables — teneurs de livres, 232 avenue de Saxe, Lyon, France

Prezes związku Dr. Walenty Staniszewski dyrektor kasy oszczędności miasta Krakowa wybrany został posłem do parlamentu z I. okręgu miasta Krakowa.

Projekt statutu emerytalnego dla urzędników i służ kas oszczędności opracował i drukiem ogłosił p. Zygmunt Szulakiewicz, urzędnik galicyjskiej kasy oszczędności i lustrator Związku. Projekt ten rozesłał Związek wszystkim kasom oszczędności w Galicyi. Ponieważ dotąd niewiele tylko kas posiada fundusze emerytalne, inne zaś, choćby nawet chciały przystąpić do tworzenia legii funduszu, uczynić tego nie mogą z tej racyi, że władze nadzorcze żądają, by przed przystąpieniem do tworzenia funduszy emerytalnych, przedłożono do zatwierdzenia statut emerytalny, przeto p. Szulakiewicz zasłużył się wielce tym kasom przedkładając ten projekt, w ramach, którego, kasy mające zamiar stworzyć u siebie fundusze pensyjne, będą mogły ułożyć odpowiednio do stosunków kasy własny statut emerytalny

Nadmieniamy, że statut ten opracowany na podstawie istniejących statutów innych kas, jest dla urzędników nader korzystny — samych zaś kas zbyt nie obciąża

Nowe ustawy konwersyjne. Jak wiadomo z dniem 1 marca r. b. weszły w życie dwie nowe ustawy o wielkiej ekonomicznej doniosłości, mianowicie ustawy z dnia 22 lutego 1904 Dz. u. p. N. 48 i 49 w sprawie konwersyi wierzytelności pieniężnych. Ustawy te omówiony zostały obszernie w numerze poprzednim „Oszczędności“ w artykule Dra Aleksandra Małaczyńskiego, obecnie zaś nadmieniamy, że dokładne zrozumienie i należyte stosowanie tych nowych ustaw ułatwi niewątpliwie zbiór wszystkich odnośnych przepisów, który wyszedł nakładem Towarzystwa galic. conceptowych urzędników skarbowych p. t. „Ustawy i rozporządzenia z r. 1907 o konwersyi wierzytelności pieniężnych.

Publikacya ta zawiera prócz obu, wyżej cytowanych ustaw, i rozporządzeń wykonawczych Ministerstwa sprawiedliwości i skarbu, ogłoszonych w dziennikach, praw państwa, także szczegółowy komentarz do ustawy o ulgach należyciowych. Komentarz ten ułożony przez Ministerstwo skarbu nie został ogłoszony w dzienniku ustaw państwa, a skutkiem tego szerszeniu ogółowi nieznanym.

Zbiór ten, który wszystkim kasom związkowym rześlemy kosztuje z przesyłką pocztową K. 2 — i jest do nabycia w Towarzystwie galic. conceptowych urzędników skarbowych we Lwowie pl. św. Ducha l. 1.

Przypomnienie: W miesiącu czerwcu płatne są kupony od:

$\frac{1}{6}$	3 prc. losów austr. zakładu kredyt ziemskiego (Boden-Credit Anstalt) Emisya I. (K. 200)
"	4 prc. losów węgierskiego Banku hipotecznego (K. 4—)
"	4 prc. losów bawarskiej pożyczki premiowej z roku 1866 (Marek 12—)
"	4 prc. węgierskiej renty koronowej. (K. 200— K. 20— K. 10— K. 4— K. 2—)
"	4 prc. węgierskiej renty koronowej z r. 1902 (K. 200— K. 100— K. 40—)
$\frac{30}{100}$	4 prc. galic. obligacji propinacyjnych (K. 400— K. 200— K. 40—)
"	5 proc. listów zastawnych bukowińskiego zakładu kredytowego ziemskiego (K. 50— K. 25— K. 5—)
"	4 prc. listów zastawnych bukowińskiej zakładu kredytowego ziemskiego (K. 40— K. 20— K. 4—)
$\frac{1}{6}$	3 pół prc. listów zastawnych czeskiego Banku hipotecznego (K. 350— K. 175— K. 25— K. 17.50— K. 3.50)

³⁰/₆ 4 proc. listów zastawnych galic Towarzystwa kredytowego ziemskiego 41 lat (K. 400· K. 200·—). " 4 proc. listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 56 let. K. 398·— K. 199·— K. 39·80·—) " 4 proc. listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego dawnych (K. 398·— K. 199·— K. 39·80·— K. 19·90 K. 3·98). " 4 i pół proc. listów zastawnych galic. Banku krajowego (K. 225·— K. 45— K. 23·50 K. 4·50 K. 2·25).	" 4 proc. listów zast. galic. Banku krajowego koronowych (K. 200·— K. 100·— K. 20·— K. 4·— K 2·—). ¹/₆ 5 proc. oblig. pierwszeństwa austriacko północno-zachodniej kolei lit. C. (Marek 14·96 i pół). ²⁰/₆ 4 proc oblig. pierwszeństwa czeskiej kolei północnej (Marek 60·— M. 30·— M. 6·—). ¹/₆ 4 proc. oblig. pierwszeństwo kolei cesarza Ferdynanda z r. 1888 (K. 200·— K. 40·— K 8·—).

Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc kwiecień 1907.

	o/o	Stan kapitału wkładowego z dniem 31. marca 1907.		W ciągu miesiąca kwietnia						Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 30. kwietnia 1907.	
		K.	h.	wnosiły wkładki			zwrócono			K.	h.	K.	h.
				stron	K.	h.	stron	K.	h.				
Bochnia*	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bochnia	4 ¹ / ₂	2,659.915	59	143	54.811	36	145	66.365	19	11.553	83	2,648.361	76
Bohorodczany	4 ¹ / ₂	501.840	56	45	5.863	84	67	13.855	44	7.991	60	493.845	90
Brzesko*)	4 ⁰ / ₁₀	636.825	70	107	86.175	92	41	35.143	81	51.032	11	687.857	81
Brzeżany	4 ⁰ / ₁₀	1,279.022	15	91	89.381	61	100	56.459	63	32.921	98	1,311.944	13
Buczacz	3 ⁰ / ₁₀ 5 ⁰ / ₁₀	1,914.082	90	125	160.649	73	152	85.803	87	74.845	86	1,988.928	76
Dąbrowa	4 ¹ / ₂	434.447	54	95	91.868	89	42	16.607	22	75.256	67	509.704	21
Dobromil	4 ¹ / ₂	537.589	72	—	21.330	66	—	17.169	90	4.160	76	591.750	48
Dolina	4	1,223.667	35	116	52.391	03	177	80.056	70	27.665	67	1,196.001	71
Drohobycz	4	2,549.511	55	123	84.446	52	139	92.670	30	8.223	78	2,541.287	77
Gorlice*)	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Horodenka	4 ¹ / ₂	647.837	89	55	14.857	94	31	21.904	26	7.046	32	640.791	57
Jarosław	4 ⁰ / ₁₀	2,277.837	90	170	67.627	63	178	59.379	52	8.248	11	2,286.076	01
Kałusz	4 ⁰ / ₁₀	195.963	16	68	22.363	39	70	25.025	01	2.661	62	193.301	54
Kałusz	4 ¹ / ₂	721.199	14	—	14.857	94	55	17.688	78	17.688	78	703.510	36
Kołomyja	4	4,939.956	72	526	146.193	—	570	211.300	55	65.107	55	4,874.849	17
Kraków	3 ³ / ₁₆	38,559.548	57	2823	1,853.042	70	2485	1,467.546	43	385.496	27	38,945.044	84
Kraków	4	24,138.074	73	1733	979.323	05	1448	1,140.485	57	161.162	52	23,976.912	21
Krosno	4 ¹ / ₂	1,890.588	75	121	78.153	32	89	67.980	79	10.172	53	1,700.761	28
Lwów	3 ⁶ / ₁₆	81,828.262	26	8991	3,172.561	44	9906	3,360.250	23	187.688	79	81,640.573	47
Mielec	4 ¹ / ₂	604.535	88	36	21.338	38	21	11.335	20	10.503	18	615.039	06
Myslenice	4	1,558.642	14	—	44.192	36	—	55.667	96	11.475	60	1,547.166	54
Nowy Sącz	4	4,256.035	62	317	106.972	38	359	149.090	28	42.117	90	4,213.917	72
Nowy Targ*	4 ¹ / ₂	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Podgórze	4	3,255.412	63	340	122.574	91	320	202.871	55	80.296	64	3,175.115	99
Przemysł	4	7,905.838	08	426	232.587	90	524	226.529	48	6.058	42	7,911.896	50
Rzeszów	4	4,210.759	51	226	127.109	55	267	185.842	27	58.732	72	4,152.026	79
Sambor	4	5,824.415	78	392	307.244	69	469	312.194	60	4.949	91	5,819.465	87
Sambor*	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sanok	4 ¹ / ₂	1,618.686	79	222	149.597	54	91	48.698	68	100.898	86	1,719.585	65
Śniatyn	5 ⁰ / ₁₀	103.799	31	19	8.197	29	20	5.528	50	2.668	79	106.468	10
Śniatyn	5 ⁰ / ₁₀	1,348.962	39	89	64.157	74	92	62.353	65	1.804	09	1,340.766	48
Sokal	4 ¹ / ₄	1,193.421	46	123	44.098	76	114	50.069	17	5.970	41	1,187.451	05
Stryj	4	2,684.837	37	200	137.290	97	211	121.254	06	16.036	91	2,700.874	28
Tarnobrzeg	4 ¹ / ₂ , 5	1,221.530	74	94	70.431	39	45	60.087	86	10.343	53	1,231.874	27
Tarnopol	4 ¹ / ₄	6,626.803	37	838	314.040	31	919	271.002	20	43.038	11	6,669.841	48
Trembowla	4 ¹ / ₂	1,103.687	43	130	48.658	04	94	36.275	70	12.392	34	1,116.069	77
Wadowice	4	5,017.082	63	288	212.600	81	315	291.615	83	79.015	02	4,938.067	61
Wieliczka	4 ¹ / ₂ , 4 ¹ / ₁	3,657.694	44	149	40.943	88	190	82.059	83	41.115	95	3,616.578	49
Zaleszczyki	4, 4 ¹ / ₂ , 5	687.215	61	45	13.476	08	96	39.231	64	25.755	46	661.460	15

*) Do chwili zamknięcia numeru wykazu nie otrzymaliśmy.

Amerykańskie puszki oszczędności

patent. C. O. Burns et Comp N. York.

Główny zastępca

Hugo Heller

I. Wiedeń,
Stadiongasse 6.

albo

ZYGMENT ROTTER, Kraków, ul. Rakowicka 6.

JAN BROMILSKI

we Lwowie ul. Karola Ludwika (Grand Hotel).

**Skład papierów, przyborów do pisania rysowania
poleca wyrobu krajowego**

Księgi buchalteryczne, najrozmaitsze z tekstem polskim, księgi kopjowe etc.
Wykonuje księgi i druki dla kas oszczędności podług podanych wzorów, papiery listowe i koperty z nagłówkami, stampile, numeratory, pieczętki papierowe, gumowe i t. p.

Ceny niższe! Stałym odbiorcom opust!

Długoletni dostawca Gal. Kasy Oszczędności i innych Instytucji.

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILIJEN

kupuje i sprzedaje wszelkie **papiery wartościowe i waluty zagraniczne** po możliwie najskrupulatniejszych kursach, uskutecznia pod takimi samymi warunkami wszelkie **zlecenia giełdowe** zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, **wypłaca wszelkie kupony** możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizyi inkasowej.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

Książeczki wkładkowe

z $3\frac{6}{10}$ oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizyi, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

Nakładem Związku gal. kas oszczędności
wysła

INSTRUKCYA MANIPULACYJNA

dla

KAS OSZCZĘDNOŚCI

Cena za egzemplarz 18 koron.

== Do nabycia w Biurze Związku. ==

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Kapitał akcyjny:
K. 80,000,000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027,428.13.

LWÓW

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 3.

Telefon nr. 57. Dyrekoya
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Augsburg, Berno, Budapeszt, Czerniowce, Grac, Próczelejów, W. Neustadt i St. Pölten.
12 kantorów wymiany i kas depozytow. we Wiedniu.

Zatwiera wszelkie interesa bankowe oraz transakcye w zakres kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na $3\frac{6}{10}$ książeczek wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszów. **Eskontuje weksle**, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty **giełdowe** na targach krajowych i zagranicznych. **Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy** na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylusowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylusowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.

BILANSE

Galiczyjskich kas oszczędności

za rok 1905.

Sambor. Miejska Kasa oszczędności.

Stan bierny.

Wkładki ze skapitalizowanemi odsetkami	K. 5,400.481·02
Odsetki pobrane na rok 1906	10.785·25
Stan depozytów	96.668·90
Zysk za rok 1905	31.349·79

Stan czynny:

Zasób gotówki	K. 74.746·33
Stan pożyczek udzielonych na hipoteki	3,820.254·92
„ „ „ gminou.	562.401·30
„ „ „ towarzyst. zaliczkowemu	4.970·96
Stan pożyczek udzielonych na zastaw papierów wartościowych	38.725·28
Stan weksli w portfelu	642.225·—
Stan weksli chromych	7.980·—
Realności nabyte	14.105·96
Wartość druków	300·—
„ ruchomości kancelaryjnych	5.112·93
„ efektów	63.458·14
Odsetki zaległe	123.019·70
Depozyta w efektach	96.668·90
Dotacya działu zaliczkowego	80.000·—
Rachunek różnych osób	5,315·54

K. 5,539.284·96

K. 5,539.284·96

Sanok. Miejska Kasa oszczędności.

Stan bierny:

Wkładki oszczędności	K. 857.863·67
Rezerwa na pokrycie ewentual. strat	1.000·—
Dotacya gminy król. woln. m. Sanoka	8.888·—
Kaucye z pożyczek	5.011·77
Różni za swe depozyta	42.874·63
Procenta pobrane na rok 1906:	
od pożyczek hipot. K.	9.929·38
„ zaliczek na zastaw papier. w. „	133·15
„ weksli eskont	3.367·19
Fundusz rezerwowy: stan z dniem 31. grudnia 1905	1.042·54
Zysk za czas od 1. stycznia do 31. grudnia 1905	8.100·56

Stan czynny:

Gotówka z dnia 31. grudnia 1905	K. 23.735·57
Pożyczki hipoteczne	510.447·36
Pożyczki na zastaw papierów wartościowych	33.450·—
Weksle w portfelu	321.660·79
Efektu przyjęte w zastaw	41.474·63
Kaucye urzędników	1.400·—
Koszta założenia	5.000·—
Fundusz rezerwowy	1.042·54

K. 938.210·89

K. 938.210·89